Bataaxal bu jëkk bi Yàlla may Póol, mu bind ko waa Korent

1 Ci man Póol mi ñu woo ci sasub doon ndawal
Almasi Yeesu, ci coobarey Yàlla, ci man la
bataaxal bii bawoo, bawoo itam ci Sosten mbokk
mi, 2 ñeel mbooloom Yàlla, mi ci Korent, yeen ñi
ñu sellal ci jëmmu Almasi Yeesu, te ñu woo leen
ngir ngeen doon ñu sell, ñeel itam mboolem ñiy
tudde fépp fu mu mana doon, sunu turu Boroom
Yeesu Almasi, mi leen moom, moom nu. 3 Aw yiw
ak jàmm ñeel na leen, bawoo fa Yàlla sunu Baay,
ak Sang Yeesu Almasi.

Sant Yàlla war na

4 Santal leen sama Yàlla laa saxoo, ci yiw
wi mu leen may ci Almasi Yeesu, 5 ndax lépp
ngeen woomle ci moom, ci gépp kàddu, ak
bépp xam-xam. 6 Loolu di firndeel ne la nu
seedeeloon Almasi, sotti na ci yeen. 7 Loolu
tax na ñàkkatuleen genn may, léegi bi ngeen
di séentoogum peeñum sunu Boroom Yeesu
Almasi. 8 Moo leen di dooleel ba ca mujjantal
ga, ngir ngeen mucc sikk, keroog sunu bésu Sang
Yeesu Almasi. 9 Yàllaa am kóllëre, moom mi
leen woo, ngir ngeen bennoo ak Doomam Yeesu
Almasi, sunu Sang.

Na mbooloo mi juboo

10 Bokk yi nag, dama leen di ñaax, ci sunu
turu Sang Yeesu Almasi, ngir seen kàddu di
genn, te féewaloo baña am ci seen biir, xanaa
ngeen bennoo ci lépp, bokk menn xel, ak benn
jëmu. 11 Ndax kat bokk yi, dégge naa ci waa kër
Kelowe, ne am na ay dëngoo ci seen biir. 12 Li
may wax mooy ku nekk ci yeena ngi naan: «Man
ci Póol laa bokk!», «Man nag Apolos!» «Man
Sefas!» «Man de Almasi!»
13 Ndax Almasi dafa xaajalikoo? Ndax Póol
lañu daajoon ca bant ba ngir yeen? Am ci turu
Póol lañu leen sóobe ci ndox? 14 Maa ngi sant
Yàlla, ba ma sóobulee kenn ci yeen ci ndox,
ku dul Kirispus ak Gayus, 15 ngir kenn du ne ci
sama tur lañu leen sóobe. 16 Ahakay! Maa sóob
waa kër Estefanas itam. Waaye bu loolu weesee,
fàttlikuwuma fu ma sóobe keneen. 17 Ndax du
sóobe cim ndox la ma Almasi yebale, xanaa
ngir ma yégle xibaaru jàmm bi, te bañ koo
defe xareñtey kàddu, ngir baña neenal bantub
Almasi, ba ñu ko daajoon.

Xam-xam, fa Yàlla

18 Ndax kat kàddu gi jëm ci bantub Almasi, ba
ñu ko daajoon, ag ndof la ci ñiy sànku. Waaye
manoore Yàlla la ci nun ñi mucc. 19 Ndaxte
bindees na ne:
«Maay yàq xam-xamu xamkat yi,
ñi xelu, ma neenal seenum xel*.»
20 Ana kuy xamkat? Ana kuy firikatub yoon?
Ana waxkatub àddinay tey jii? Xanaa du Yàllaa
def xam-xamu àddina si ag ndof? 21 Yàlla moo

---

* **1:19** 1.19 Seetal ci *Esayi* 29.14.

dogal ci xam-xamam, àddina tële koo xam ci
xam-xamu boppam. Moo tax mu soob Yàlla, mu
jëfandikoo xibaaru Almasi, biy ag ndof ci nit ñi,
ngir musale ko gëmkat ñi. [22] Yawut yi, ay takk
lañuy laaj, Gereg yi di wut xam-xam. [23] Nun
nag, nuy waare Almasi bu ñu daaj ci bant, muy
njombe ci Yawut yi, di ag ndof ci jaambur ñi
dul Yawut. [24] Waaye ci ñi ñu woo, ñuy Yawut,
di Gereg, Almasi mooy manoorey Yàlla, di xam-
xamu Yàlla. [25] Ndaxte li ñu jàppe ag ndof fa
Yàlla moo sut xam-xamu nit, te li ñu jàppe néew
dooley Yàlla moo raw dooley nit.
[26] Bokk yi, seetleen ñan ngeen woon, ba ñu
leen di woo. Barewul ci seen biir ay xamkat,
ci gis-gisu nit ñi, barewul ci yeen ay boroom
doole, barelewuleen ñu rafet ab juddu. [27] Waaye
li àddina jàppe ag ndof, moom la Yàlla taamu,
ngir rusloo ko xamkat yi, te li néew doole ci
àddina, moom la Yàlla taamu, ngir rusloo ko li
bare doole. [28] Li tuut ab juddu ci àddina, ak li
xeeblu, li tekkiwul dara, moom la Yàlla taamu,
ngir neenale ko li tekki, [29] ba tax kenn du mana
damu ci kanam Yàlla. [30] Te moom it moo tax
ngeen bokk ci Almasi Yeesu, mi ñu def muy sunu
xam-xam bu bawoo fa Yàlla, di sunu njekk, di
sunu sellte, di sunug njot, [31] su ko defee, noonu
ñu binde ne: «Kuy damu, na damu ci Boroom
bi†,» noonu lay ame.

2

[1] Man ci sama bopp, bokk yi, bi ma dikkee
ci yeen, du ci puukarey kàddu yu gëna taaru,

† **1:31** 1.31 Seetal ci *Yeremi* 9.23.

ak xam-xam bu ma leen yégalsee mbóoti Yàlla.
[2] Doguwuma woona xam lenn ci seen biir, lu moy
Yeesu Almasi, kooku ñu daaj ca bant ba. [3] Man
daal, ci sama biir néew dooley bopp, ak ragal bay
kat-kati, laa nekke woon ak yeen. [4] Sama kàddu
ak samam njàngle jotewul woon dara ak neex
làmmiñ gu xam-xamu nit ràbb, waaye dafa di ay
firnde yu manooreg Noowug Yàlla lañal, [5] ngir
seen ngëm baña sukkandiku ci xam-xamu nit, te
sukkandiku ci manooreg Yàlla.

Xelum Yàlla mooy xamle xam-xamu Yàlla

[6] Moona xam-xam lanuy xamle ci biir gëmkat
ñi mat, waaye du xam-xamu xarnu bii, ak bu
njiiti xarnu bii, di nit ñuy wéy. [7] Li nuy biral kay,
da di mbóotum xam-xamu Yàlla mu làqu woon,
te Yàlla dogaloon nu koo terale, laata àddina di
sosu. [8] Boobu xam-xam, kenn ci njiiti xarnu bii
xamu ko woon, ndax su ñu ko xamoon, kon duñu
daaj Sang bu tedd bi ci bant. [9] Mooy noonu ñu
binde rekk ne:
«Lu bët gisul,
nopp déggu ko,
xel daju ko,
Yàllaa ko dencal ñi ko sopp*.»
[10] Waaye nun la ko Yàlla feeñalale am Xelam.
Ndaxte Xelum Yàlla lépp lay gëstu ba ci xóotey
mbóoti Yàlla. [11] Kan ci nit ñi moo xamal kenn
nit, lenni biiram? Xelum nit ki ci biir nit ki
doŋŋ moo mana xam biiram. Yàlla itam noonu
la. Kenn xamul mbirum Yàlla, ku moy Xelum
Yàlla. [12] Nun nag du xelum àddina lanu jot,

* **2:9** 2.9 Seetal ci *Esayi* 64.3.

waaye Xel mi bawoo fa Yàlla lanu jot, ngir nu
mana ràññee li nu Yàlla baaxe. 13 May yooyu
lanuy biral, te waxewunu ko njànglem xam-
xamu nit, waaye njànglem Xelum Yàlla lanu koy
waxe, di jëfandikoo kàddu yu làmboo Xel mi,
ngir teqantal ay mbir yu làmboo Xel mi.
14 Nitu neen nag du nangu lu aju ci Xelum
Yàlla. Ag ndof lay doon ci moom; du ko mana
xam, ndax loolu Xelum Yàlla lees koy natte. 15 Nit
ki ànd ak Xelum Yàlla nag moo mana natt lépp,
te moom ci boppam, kenn du ko mana natt.
16 Moo tax ñu ne:
«Ana ku xam xalaatu Boroom bi,
ba man koo digal†?»
Waaye nun nag noo yor xalaatu Almasi.

3

Par-parloo warul gëmkat ñi

1 Man nag bokk yi, manuma woona wax ak
yeen ni ñuy waxe ak ñu ànd ak Xelum Yàlla,
waaye ni niti suuxu neen rekk laa manoona
waxe ak yeen, mbete ñu diy tuut-tànk ci yoonu
Almasi. 2 Meew laa leen jota nàndal, waaye
leeluma leen dugub, ndax àttanuleen ko woon,
te ba léegi sax àttanuleen ko, 3 nde yeena ngi ba
tey ci seenug nitey suuxu neen. Ndax gannaaw
kiñaan ak ŋaayoo ngi ci seen biir, du ay niti
suuxu neen ngeen ba tey, di doxale ni niti
àddinay kese? 4 Bu kenn naan: «Man ci Póol
laa bokk,» keneen naa: «Man nag Apolos,» ndax
kon dungeen niti àddinay kese?

† **2:16** 2.16 Seetal ci *Esayi* 40.13.

5 Ana kuy Apolos sax? Ak kuy Póol? Xanaa ay
surga doŋŋ yu ngeen jaare, ba gëm, ni Boroom
bi jagleele kenn ku nekk ci nun, aw sasam. 6 Maa
jëmbat, Apolos suuxat, waaye Yàlla moo jebbil.
7 Ki jëmbat nag, ak ki suuxat, kenn du ci dara,
xanaa Yàlla miy jebbil doŋŋ. 8 Ki jëmbat, ak ki
suuxat ñoo yem kepp, waaye ku ci nekk kemu
liggéeyu boppam lay yooloo. 9 Noo bokk diy
surga ci liggéeyu Yàlla bi; yeen ngeen di toolu
Yàlla, di tabaxub Yàlla.

10 Yiwu Yàlla wi mu ma may nag, ci laa lale
kenu gi, ni tabaxkat bu xareñ, keneen di tabax
ca kaw. Waaye na ku nekk xool bu baax na mu
cay tabaxe. 11 Geneen kenu moom maneesu koo
lal, xanaa gi xasa lale, te mooy Yeesu Almasi.
12 Ku tabax ci kaw kenu gi nag, nga tabaxe wurus,
mbaa xaalis, mbaa per, mbaa dénk, mbaa gattax,
mbaa boob, 13 ku ci nekk, sab liggéey dina feeñ,
ndax bés baa koy xamle, nde sawara lees koy
feeñale. Ku ci nekk, ak lu sa xeetu liggéey mana
doon, sawara lees koy natte. 14 Ku liggéeyoon ba
la nga tabaxoon ca kaw kenu ga des, dinga yoolu.
15 Waaye ku sab liggéey lakk, ñàkk nga. Yaw ci
sa bopp nag dinga mucc, mel ni ku rëcce cig lakk
rekk.

16 Xanaa xamuleen ne kër Yàlla ngeen, te
Noowug Yàlla moo dëkk ci yeen? 17 Ku yàq kër
Yàlla nag, kooku Yàlla dina ko yàq, ndax kër
Yàlla dafa sell, te mooy li ngeen doon.

18 Bu kenn nax boppam: Ku teg boppam ci
yeen, boroom xam-xam, ni xarnu bii jàppe xam-
xam, kooku na doon ab dof, ngir am xam-xam bi
wóor. 19 Ndaxte xam-xamu àddina sii, ndof la fa

Yàlla. Moo tax bindees na ne: «Mooy kiy jàpp
ñi muus ci seen pexey muusaatu*,» [20] tegati ca
ne: «Boroom bi xam na xalaati boroom xel yi te
xam na ne neen la†.»
[21] Kon nag bu kenn puukarewoo ay nit, ndax
lépp, yeena ko moom, [22] muy Póol, di Apolos, di
Sefas, di àddina, di dund, di ndee, di tey, di ëllëg,
lépp, yeena ko moom. [23] Yeen nag, Almasi moo
leen moom, te Almasi, Yàllaa ko moom.

4

Àtteb Yàlla doy na Póol

[1] Dees noo wara jàppe ay surgay Almasi, ay
saytukati mbóoti Yàlla. [2] Te itam li ñuy sàkku ci
ay saytukat moo di ñu jara wóolu. [3] Man nag, su
dee yeena dogal samab àtte, mbaa kurélu nit a
dogal samab àtte, soxaluma lool, te dogalaluma
sama bopp ab àtte it, [4] ndax amul dara lu may
yedde sama bopp. Waaye nag loolu mayu ma
njekk, nde kiy dogal samab àtte mooy Boroom
bi. [5] Moo tax buleen àtte lenn te jotul, lu jiitu
Boroom biy dikk. Moom mooy leeral li làqoo ag
lëndëm, di làññi mébéti xol. Su boobaa ngërëm
la ku nekk yelloo, fa Yàlla lay bawoo.
[6] Bokk yi, loolu de laa natte ci Apolos ak ci man,
ñeel leen, ngir ngeen jànge ci sunu ñaari jëmm,
ba sàmm solob kàddu gii: «Bu seen xalaat jàll
ca wàlla li Mbind mi wax.» Su ko defee dungeen
réy-réyloo far ak kenn, di beddi keneen. [7] Ana
ku la def nga gën ci nit ñi? Ana loo am lu ñu la

---

* **3:19** 3.19 Seetal ci *Ayóoba* 5.13. † **3:20** 3.20 Seetal ci *Sabóor* 94.11.

joxul? Te ndegam dees la koo jox, ana loo koy
puukarewoo, mbete lees la joxul?

8 Yeen daal suur ngeen xaat! Woomle ngeen
xaat! Yeena ngi tàmbalee nguuru, te xaaruleen
nu ci sax! Céy su ngeen doon nguuru léegi,
ba nun itam nu mana nguuroondoo ak yeen!
9 Ndaxte damaa foog ne, nun ndawi Almasi,
Yàllaa nu fésal ca sàppeb gannaaw ba, mbete
nit ñu ñu teg àtteb dee, ngir nu doon ceetaanum
àddina wërngal këpp, malaaka ak nit. 10 Nun,
ay dof lanu ngir Almasi; yeen, yeena muus nu
ngeen bokke ci Almasi! Nun noo néew doole;
yeen, yeena am doole. Yeen it lañu naw, waaye
nun, dees noo xeeb! 11 Ba fii nu tollu, xiif ak
mar ak rafle, aki dóor lanu nekke, di taxawaalu.
12 Danuy ñaq, di dunde sunu liggéeyu loxo, nit
ñi di nu saaga, nu di leen ñaanal, ñu di nu
bundxatal, nuy muñ. 13 Nu ngi nuy baatal, nun
nuy wax lu rafet ci nit ñi, nu mujj mel ni mbalitu
àddina, di mbuubitu ñépp ba fii nu tollu.

14 Kersaal leen nag taxul ma bind leen lii,
waaye dama leen koy artoo, ndax yeenay sama
doomi bopp. 15 Su ngeen amoon fukki junniy
njiit yu leen di sàmm ci yoonu Almasi it, du tax
ngeen am lu wees benn baay, te man maa leen
àgge xibaaru jàmm bi, ba tax ma di seen baay
ci yoonu Almasi Yeesu. 16 Kon nag maa ngi leen
di tinu, ngir ngeen roy ci man. 17 Looloo tax ma
yebal ci yeen Timote, sama doomu bopp, ji sax ci
yoonu Sang bi. Moo leen di fàttli samay doxalin
ci yoonu Almasi, noonu ma koy jànglee fépp, ci
mépp mbooloom gëmkat.

18 Am na nag ñuy réy-réylu ci seen biir, mbete
duma délseeti ci yeen. 19 Waaye maa ngi dikk
léegi ba ci yeen, ndegam soob na Boroom bi, ba
nattal sama bopp manoore ju réy-réylukat yooyu
am, te duy kàddu kese. 20 Ndaxte nguurug Yàlla
du ci waxi kese, waaye manoore la. 21 Ana lu
leen gënal? Ma dikke leen ab yar, am ma dikke
leen cofeel ak yërmande?

5

Buleen xajoo powum séy

1 Déggees na nag ci lu wér, ne powum séy am
na ci seen biir, te powum séy mu ni mel, giseesu
ko sax ci biir xeeti yéefar yi. Dem na sax ba nit
nekk ak jabaru baayam. 2 Moona yeen de, yeena
ngi ciy réy-réylu te waroon koo ñaawlu, ba
dàqees kiy def jëf ju ni tollu ci seen biir! 3 Man ci
sama wàllu bopp nag, jëmm ji wuute na, waaye
xel mee fa teew. Ki def jooju jëf nag, niki su
ma teewoon, dogal naa xaat ab àtteem, 4 ci turu
Sang Yeesu. Bu ngeen dajee, te ma bokk ak yeen
teewe ko samam xel, ci sunu kàttanu Boroom
Yeesu, 5 dàqleen nit kooku, jébbal ko Seytaane,
ngir sànkutey yaramam, ndax aw fitam mucc,
keroog bésu Boroom bi.

Lawiir misaal na bàkkaar

6 Seen damu gii de jekkul dara. Xanaa xa-
muleen ne as lawiir tooyalu sunguf bépp lay
funkil? 7 Setal-leen seen bopp boog, génneleen
lawiir* bu yàgg bi ci seen biir, ba mana doon

---

* **5:7** 5.7 Seetal ci *Mucc ga* 12.3-21.

tooyal bu bees bu mucc lawiir, nde doon ngeen
ko ba noppi, ndax Almasi, sunu gàttub bésub
Mucc biy sunub sarax, rendilees na nu ko. 8 Kon
nag, nanu màggal sunu bésub Mucc te bañ koo
màggale lawiir bu yàgg, mbaa lawiiru yàqute
akug mbon, xanaa nu màggale ko mburu mu
mucc lawiir, mburum xol bu set te dëggu.
9 Bindoon naa leen ca sama bataaxal ba, ne
buleen amlante ak fokati séy yi. 10 Waaye moos
fokati àddina sii taxul woon may wax, mbaa
bëgge yi ak ŋàppaaral yi ak bokkaalekat yi,
nde kon fàww ngeen génn àddina. 11 Dama
leena bind, ne leen buleen amlante ak ku tuddoo
mbokkum gëmkat, te di fokatub séy, mbaa mu
dib bëgge, mbaa mu dib bokkaalekat, mbaa ab
saagakat, mbaa màndikat, mbaa ab ŋàppaaral.
Ku ni mel, buleen bokk ak moom lekk sax.
12 Ana sax luy sama yoon ci waa biti ba di leen
àtte? Su dee waa biir mbooloom gëmkat ñi nag,
yeena leen wara àtte. 13 Waa biti ñoom, Yàlla
moo leen di àtte. Yeen, nag: «Tenqeeleen ku
bon ci seen biir.»

6

Layoob biiri bokk rafetul

1 Te it ku ci jote ak mbokkum gëmkatam, ana
nu mu saña àttelujee mbir mi ci aji jubadi,
ñi séq ëttu yoon, te bañ koo àtteluji ca aji
sell ña? 2 Xanaa xamuleen ne aji sell ñi ñooy
àtteji àddina? Ndegam yeenay àtteji àddina,
xanaa àtte mbir yi gëna tuut jombu leen? 3 Am
xamuleen ne malaaka yi sax, nun noo leen di
àtteji, astamaak mbiri dund gii? 4 Kon nag bu

ngeen amee ay jotey dund gii, ana lu ngeen
diiseji seen mbir, ay nit ñu mbooloom gëmkat
ñi nawloowul? 5 Li may wax gàcce la ci yeen.
Xanaa amul ci seen biir, benn boroom xel bu
mana àtte ay bokkam? 6 Ab gëmkat daal mooy
yóbbu mbokkum gëmkatam ci yoon? Te loolu ci
kanam aji gëmadi ñi sax lañu koy defe far!
7 Layoo bi ci seen biir rekk firndeel na xaat
ne daanu ngeen jéll bu réy. Lu leen tee muñ ag
tooñ? Lu leen tee faaleedi alal ju ñu leen jëlal?
8 Waaye yeen ci seen bopp sax yeenay tooñ aka
jëlal ay nit? Te seen bokki gëmkat ngeen koy def!
9 Am xamuleen ne aji jubadi ñi amuñu cér ci
nguurug Yàlla? Bu leen kenn nax: Muy fokati
séy yi, di bokkaalekat yi, di jaalookat yi, di góor-
jigéen yi, ak ñiy ànd ak ñoom, 10 ak sàcc yi
ak bëgge yi ak màndikat yi ak saagakat yi ak
ŋàppaaral yi, duñu am cér ci nguurug Yàlla.
11 Te loolu la ñenn ci yeen doonoon. Waaye
Yàllaa leen fóot, sellal leen, jubal leen, ci turu
Sang Yeesu Almasi, ak ci sunu Noowug Yàlla.

Na yaramu gëmkat bi teral Sang bi

12 «Lépp laa am sañ-sañam,» lañu wax. Waaye
du lépp ay jariñe. Lépp laa am sañ-sañam,
waaye duma nangu lenn man ma. 13 Ñenn a
ngi naan: «Aw ñam, biir la ñeel; te biir it,
aw ñam la ñeel.» Muy dëgg it, te Yàlla mooy
neenal ñam wi, ak biir bi mu jëm. Waaye taxul
yaramu gëmkat bi ñeel powum séy. Sang bi
kay la yaramu gëmkat bi ñeel, te Sang bi it,
ñeel yaram wi. 14 Yàlla, mi dekkal Sang bi
nag, mooy dekkal it sunu yaram ci kàttanam.

15 Xanaa xamuleen ne, seen yaram mooy céri
Almasi? Waaw, ndax damay jël céri Almasi, def
ko céri gànc bu jigéen? Yàlla tere! 16 Xanaa
xamuleen ne, kuy taqoo ak ab gànc bu jigéen,
mook moom, jenn jëmm lañuy doon? Ndaxte
noonu lañu waxe ne: «Ñoom ñaar ay mujj di
wenn suux doŋŋ*.» 17 Waaye ku taqoo ak Sang
bi, yaak moom genn noo ngeen di doon.
18 Dawleen powum séy! Mboolem bàkkaar
bu nit mana def, bàkkaar ba du jote dara ak
yaramam, waaye fokat bi, yaramu boppam lay
lore bàkkaaru powam. 19 Dangeena xamul ne
seen yaram mooy màkkaanu Noo gu Sell, gi ci
yeen, Noo gi ngeen jote ci Yàlla? Moomuleen
seen bopp, 20 ndax dees leena jot, ba fey njég
ga. Kon nag seen yaram, terale leen ko Yàlla.

7

Lu jëm ci mbirum séy

1 Sama tont ci mbir mi ngeen ma bind nag,
moo di lu baax la ci góor, mu mucc ci jigéen*.
2 Waaye moytu powum séy war naa tax ba góor
gu nekk am jabaram, jigéen ju nekk it, am
jëkkëram. 3 Jëkkër ji war naa def warugaru
jëkkër ci jabaram; naka noonu it, jabar ji war
naa def warugaru jabar ci jëkkëram. 4 Jigéen

* **6:16** 6.16 Seetal ci *Njàlbéen ga* 2.24. * **7:1** 7.1 Li Póol ne lu baax la ci góor, mu mucc ci jigéen, jombul muy waxi boppam. Waaye man naa doon it waxi waa Korent yu mu jottli.

ji moomul yaramam, moom doŋŋ, waaye jëkkër
ji it am na ci sañ-sañ. Naka noonu it, jëkkër ji
moomul yaramam, moom doŋŋ, waaye jabar ji it
am na ci sañ-sañ. [5] Buleen di xañante seen bopp,
ndare du yeena mànkoo ab diir, ngir bokk tënku
ci ñaan. Waaye gannaaw loolu, delluleen di ànd,
bala leena Seytaanee xiirtal ci moy, ndax tëlee
téye seen bopp. [6] Loolu ma leen wax nag mooy
li leen yoon may, waaye du ndigal. [7] Ndaxte su
ma sañoon kay ñépp toog ni man; waaye ku nekk
ak jagleb boppam bu ko Yàlla baaxe, kii lii, kee
lee.

[8] Li may wax gëmkat ñi séqul ak kenn ab séy,
ak ñi seen jëkkër faatu daal moo di, su ñu wéyee
toog noonu ni man mii, lu baax la ci ñoom.
[9] Waaye su ñu manula maandu, nañu séy, ndax
séy moo gën seen xéraangey bakkan xabtal leen.

[10] Ñi séq ab séy nag, maa leen dénk lii, te
du sama ndigal, ndigalal Boroom bee. Jabar ji,
bumu teqlikoo ak jëkkëram. [11] Te bu teqlikoo
ak jëkkëram it, na toog, baña séyaat, mbaa mu
juboo ak jëkkëram. Te jëkkër ji it bumu fase
jabaram.

[12] Ñi ci des nag, li ma xalaat te du Boroom
bee ko wax, maa ko waxal sama bopp, moo di:
ab gëmkatub Almasi, bu amee jabar ju gëmul,
te teewul mu nangu koo séyal ba tey, bumu ko
fase. [13] Ab gëmkatub Almasi it, bu amee jëkkër
ju gëmul, te teewul mu nangoo nekk ak moom,
bumu tas. [14] Ndaxte jëkkër ji gëmul day daldi
séddu sellnga ndax jabaram ja dib gëmkat, te
jigéen ji gëmul it day séddu sellnga ca jëkkëram

jay gëmkat. Su dul woon noonu doom yu ngeen
ca am di ñu sobewu, te bir na ne doom yu ngeen
ca am, ñu sell lañuy doon. 15 Ndegam nag ki
gëmul daa bëgga dem, na dem. Su demee noonu,
mbokkum gëmkat bu góor bi, mbaa ku jigéen
ki amatul benn gàllankoor, waaye ci jàmm la
leen Yàlla woo. 16 Yaw miy jabar ji nag sa texey
jëkkër man naa jaare ci yaw, jombul; yaw jëkkër
ji it, sa texey jabar jaare ci yaw, jombul. 17 Lu
ko moy nag, ku ci nekk, cér ba la Boroom bi
séddoon, noonee nga nekke woon ba la Yàlla
di woo, nanga ko wéye. Loolu laa santaane
ci mboolooy gëmkat ñépp. 18 Ki xarafoon bala
ñu koy woo, bumu làq màndargam xaraf ma.
Ki xaraful woon ba ñu koy woo, bumu xaraf.
19 Xaraf amul solo, ñàkka xaraf amul solo. Li
am solo moo di topp ndigali Yàlla. 20 Ku nekk,
nekkin wi nga nekke woon ba ñu lay woo, nanga
ko wéye. 21 Ndax ab jaam nga woon, ba ñu
lay woo? Amul solo. Waaye soo manee yiwiku,
yiwikul. 22 Ki ñu woo ci Sang bi, fekk ko mu dib
jaam, mooy ki Sang bi goreel. Naka noonu, gor si
ñu woo, ab jaamu Almasi lay doon. 23 Gannaaw
feyees na seen njég ba jot leen nag, buleen doon
jaamub nit. 24 Bokk yi, ku ci nekk daal, nekkin
wa nga nekke woon ba ñu lay woo, wéye ko rekk
fi kanam Yàlla.

25 Ci wàllu janq ji séyagul, awma ci ndigalu
Boroom bi, xanaa ma wax ci sama xalaat bu
mata gëm, ndax yërmande ji ma Boroom bi
baaxe. 26 Lii mooy li ma foog ne mooy li baax,
ndax njàqarey jamonoy tey. Li baax ci nit ki daal
mooy mu wéye li muy dund tey. 27 Dangaa am

jabar? Bul sàkku pase. Am amuloo jabar? Kon
bul sàkku jabar. 28 Waaye nag soo takkee jabar,
bàkkaaruloo; ab janq it, bu séyee, bàkkaarul.
Waaye ñi séq ab séy dinañu am naqaru àddina,
te naqar woowu laa leen bëggoona fanqal.

29 Li may wax, bokk yi, moo di, li des yàggatul.
Kon nag bés niki tey, na ñi am jabar mel ni bu
ñu ko amul woon; 30 ñiy jooy mel ni ñu jooyul; ñi
bég, mel ni ñu bégul; ñi jënd, mel ni ñu moomul
li ñu jënd; 31 ñiy jariñoo alalu àddina, bañ cee
xér, ndax melow àddina sii tey, day wees.

32 Sama coobare mooy, yeen gëmkati Almasi,
ngeen mucc ci xalaat yu ub seen bopp. Te ku
amul jabar, mbiri Boroom bi lay xalaat, ak nu
muy dabe bànneexu Boroom bi. 33 Waaye ku am
jabar, mbiri àddina lay xalaat, ak nu muy dabe
bànneexu jabaram, 34 mu daldi ŋarale. Jigéen ju
séyul, mbaa ab janq, mbiri Boroom bi lay xalaat,
di namma sellal yaramam akum xelam. Waaye
kiy séy, mbiri àddina lay xalaat, ak nu muy dabe
bànneexu jëkkëram. 35 Lii nag, seen njariñ a
ma ko taxa wax, nammuma leen koo tege ab
gàllankoor, li ma ci namm mooy ngeen di def li
jekk, te taxawal temm Boroom bi, taxawaay bu
leen benn xalaatu àddina dul féle.

36 Waaye su amee ku jàpp ne jëfewul nu jekk,
ak janq bu mu digool ab séy, te janq ba jëm
mag†, ba mu xalaat ne takk ko rekk moo ci war,
na matal yéeneem, takk ko. Su defee noonu,
bàkkaarul. 37 Waaye ki dogu dëgg ci xolam, te

† **7:36** 7.36 Manees na ko tekkee nii itam: te xemmemtéefam ci ndaw si ëpp ko doole.

du ndigalu gàntal lu mu sañula bañ, xanaa ci
sagoy boppam doŋŋ la dogoo ne du jël janq bi mu
digooloon ab séy, kooku ba tey, def na lu baax.
[38] Kon ki jël ab janqam bu mu digool ab séy, def
na lu baax, waaye ki jëlul ab janqam moo def li
gën.

[39] Jabar nag, buumu jëkkëram a ngi ci baatam,
li feek jëkkëram a ngi dund. Waaye su jëkkër
ji faatoo, sañ naa séy ak ku ko neex, ndegam
gëmkatub Almasi la séyal. [40] Doon na gëna bég
nag, su toogoon, baña séyaat, ci sama xalaat, te
man it defe naa ne Noowug Yàlla mu ngi ci man.

8

Lu jëm ci ñam wu ñu sarxal ay tuur

[1] Su dee wàllu ñam wu ñu sarxal ay tuur, dëgg
la, nun ñépp am nanu xam-xam ci moomu mbir.
Xam-xam nag day tax nit a réy-réylu, waaye
cofeel day yokke. [2] Ku xalaat ne yaa xam lenn,
xamaguloo ni nga wara xame. [3] Waaye ku sopp
Yàlla, Yàlla xam la.

[4] Kon su dee wàllu ñam wu ñu sarxal ay tuur,
xam nanu ne ay tuur du dara ci àddina, te Yàlla
kenn la. [5] Doonte am na yu ñuy wooye ay yàlla,
te muy lu nekk ci asamaan mbaa ci suuf, te dëgg
la, bare na ñu ñu neey ay yàlla lañu, bare na it
ñu ñu neey ay sang lañu. [6] Teewul ci sunu wàllu
bopp, jenn Yàllaa am, muy Baay bi lépp jóge ci
moom, te sunu bakkan ñeel ko, benn Sang doŋŋ
a am, muy Yeesu Almasi, bi lépp ame ci moom,
te sunu bakkan, ci moom la ame.

7 Waaye du ñépp a xam loolu. Am na gëmkat
ñu seen miineelu tuur yi bàyyeegul, ba léegi, te
moo tax bu ñu lekkee ñam wu ñu foog ne saraxi
tuur la, seen xel mu daladi moo leen di foogloo
ne sobe toppe na leen ca ñam wa. 8 Waaye du
wenn ñam wu nuy jegele ak Yàlla. Nu lekk ko,
ak nu bañ koo lekk, du nu yokk, du nu wàññi.

9 Waaye ni ngeen di dunde seen sañ-sañu
bopp, dangeen ciy xool ñi seen ngëm dëgërul,
ngir ngeen bañ leena yóbbe bàkkaar. 10 Yaw
mi réy xam-xam, ku la gis ca ndab la ca
jaamookaayu tuur ya, su dee ab gëmkat bu
xelam daladi ndax ngëm gu desee dëgër, mbaa
du ko xiir ci roy la, ba mu lekk ca ñamu sarax
sa? 11 Te su demee noonu nag, su boobaa sa xam-
xam bu réy ngay sànke sa mbokkum gëmkat
bu néew doole boobu Almasi deeyal! 12 Su
ngeen tooñee noonu bokki gëmkat ñi, ba yàq
seen xel mu daladi, kon de Almasi ngeen tooñ.
13 Moo tax, su dee aw ñam wu ma lekk mooy
tax ma bàkkaarloo sama mbokkum gëmkat,
dootuma lekk mukk aw yàpp ci àddina, ngir
baña bàkkaarloo sama mbokkum gëmkat.

9

Póol muñ na lu ko lew

1 Du maa moom sama bopp? Am du man,
ndawal Almasi laa? Xanaa gisuma Yeesu sunu
Boroom? Xanaa du sama liggéey ci Sang bi, moo
di yeen ci seen bopp? 2 Ndegam ci ñeneen, man
duma ndawal Almasi, xanaa ci yeen boog, moom

laa, ndax liy firndeel sama sasu ndaw ci Sang bi,
yeen la.
3 Lii nag moo di sama tont ak ñi may sikkal:
4 xanaa nun amunu sañ-sañu jël ag lekk ak ag
naan, ngir liggéey bi nu sasoo? 5 Am sañunoo
yóbbaale mbokkum gëmkat buy sunu soxna,
ni yeneen ndawi Almasi, ak doomi ndeyi Sang
bi, ak Sefas? 6 Am boog mennum man ak
Barnaba doŋŋ noo amul sañ-sañu ñàkka daan
sunu doole?
7 Kan moo masa ràngu liggéeyu coldaar, te
léppam war ko? Ana kuy jëmbat tóokërub
reseñ, te du lekk ca doom ya? Mbaa kan mooy
sàmm ag jur, te du naan ca soowum jur ga? 8 Te
lii may wax sax, du ci gis-gisu nit doŋŋ laa ko
teg, xanaa du yoonu Yàlla itam, loolu la wax?
9 Bindees na ci yoonu Musaa kay ne: «Bul sunjuñ
gémmiñu nag te fekk koy bojj am pepp.» Ndax
Yàlla nag yi doŋŋ la tiisoo? 10 Am du noo tax muy
wax? Nun kay noo tax ñu bind loolu, ndax kuy
bey, sañ cee yaakaar, kuy bojj it, sañ cee yaakaar
wàllam. 11 Ndegam alali xol lanu ji ci yeen, su nu
góobee koomu àddina gu bawoo ci yeen, day ëpp
a? 12 Ndegam ñeneen a jagoo boobu sañ-sañ ci
yeen, astamaak nun.
Waaye nag jariñoowunu sañ-sañ boobu. Lépp
lanu far muñ, ngir baña gàllankoor yoonu
xibaaru jàmm bu Almasi. 13 Xanaa xamuleen ne,
ñiy liggéeye ci kërug Yàlla gi, ci kërug Yàlla gi
lañuy jële seen lekk, te ñi sasoo sarxalukaay bi,
am nañu wàll ci sarax ya ñu fa joxe? 14 Naka
noonu it, Sang bi moo digle ne ñiy yégle xibaaru
jàmm bi, nañu ci dund.

15 Waaye man jariñoowuma lenn ci sañ-sañ
yooyu, te binduma lii it ngir defalees ma noonu.
Xanaa dee sax a may gënal— boobu sañ-sañu
kañu daal, kenn du ma ko yàqal! 16 Yégle
xibaaru jàmm bi moom, du lu may kañoo.
Wartéef la wu ñu ma sas, te ngalla man, su
ma yéglewul xibaaru jàmm bi! 17 Su ma yebu
woona def lii ci sama coobarey bopp, dinaa ci
am peyoor. Waaye gannaaw dees maa dénk ag
caytu, te ajuwul ci sama coobare, 18 kon ana
lu ciy sama peyoor? Xanaa ma man di yégle
xibaaru jàmm bi ci dara, ba duma jariñoo sañ-
sañu dunde xibaaru jàmm bi may yégle.

19 Te itam as gor laa, kenn moomu ma; teewul
jaamu ñépp laa def sama bopp, ngir gëna iril
Sang bi aw nit. 20 Ba ma nekkee ci biir Yawut
yi, ni Yawut yi laay def, ngir iri leen. Ba ma
nekkee ak ñi tegoo yoonu Musaa, damaa mel ni
yoonu Musaa laa tegool, ngir iri ñi tegoo yoonu
Musaa, te man ci sama bopp, tegoowuma yoonu
Musaa. 21 Maak ñi amul yoonu Musaa, damaa
mel ni ku amul yoonu Musaa, ngir iri leen,
doonte ñàkkuma yoonu Yàlla, gannaaw maa ngi
ci yoonu Almasi. 22 Maak boroom ngëm yi desee
dëgër, damaa mel ni ku ngëmam desee dëgër,
ngir iri leen. Lépp laa def sama bopp ci ñépp, ak
nu mu mana deme, ba musal ñennat. 23 Loolu
lépp def naa ko ndax xibaaru jàmm bi, ngir am
ci wàll.

24 Xanaa xamuleen ne, ab rawante, ñépp a
cay daw, waaye kenn doŋŋ ay jël ndam li?
Dawleen nag ba jël ndam li. 25 Joŋantekati
tàggat yaram yi, dañuy yar seen yaram bu metti,

te ñooñu kaalag ndam guy seey doŋŋ lañu ci
yaakaar, waaye nun, kaalag ndam gu sax dàkk
lanu ci yaakaar. 26 Man nag noonu laay dawe,
waaye samaw xél ñàkkul ab jëmu. Noonu laay
këmëxee it, waaye dóoruma ci jaww ji. 27 Damay
yar sama yaram yar bu metti kay, ba moom ko,
ndax ëllëg ñu bañ maa doyadal, gannaaw bu ma
xamalee ñeneen kàddu gi ba noppi.

10

Jaar-jaari maam yedd na sët ya

1 Bokk yi, bugguma ngeen umple ko, sunu
maam yépp la niir wa yiiroon, te ñoom ñépp a
jàll géej ga*. 2 Ñoom ñépp lañu sóob sóobeb
Musaa, ca biir niir wa, ak ca biir géej ga.
3 Ñoom ñépp, wenn ñamu kéemaanu Yàlla wa,
moom lañu lekk, 4 te ñoom ñépp, menn ndoxum
kéemaanu Yàlla ma lañu naan, ndax ñoo doon
naane ca doju kéemaanu Yàlla ga, doj wa leen
doon gunge, te doj wa Almasi la woon. 5 Teewul
ñi ëpp ci ñoom, Yàlla amul woon lu ko neex ci
ñoom, ba tax ñu daanu, dee ca màndiŋ ma.
6 Yooyu xew-xew ay misaal la, ngir nu baña
xemmem yëf yu bon, na ko maam ya daan
xemmeme. 7 Buleen doon ay jaamukati tuur, ni
ko ñenn ci ñoom doone woon. Noonu lañu binde
ne: «Mbooloo ma toog, di lekk ak a naan, nes
tuut ñu jóg, di mbumbaay†.» 8 Bunu jëfe powum

* **10:1** 10.1 Ba bànni Israyil nekkee ca màndiŋ ma, Boroom bi moom ci boppam moo leen jiite woon, mel ni aw niir, ag bëccëg ngir gindi leen, su guddee mu doon taxaaru sawara, ngir niital leen. Seetal ci *Mucc ga* 13.20—14.31. † **10:7** 10.7 Seetal ci *Mucc ga* 32.6.

séy, ni ko ñenn ci ñoom daa defe, ba tax ñaar
fukki junni ak ñett (23 000) ca mbooloo ma bokk
dee ci benn bés. 9 Bunu wut itam Almasi, ni ko
ñenn ci ñoom wute woon, ba tax ay jaan rey
leen. 10 Buleen jàmbat, ni ñenn ci ñoom doon
jàmbate, ba tax malaakam reykat ba rey leen.

11 Xew-xew yooyu dal maam ya ay misaal la,
te dees koo bind ngir nu jànge ci, nun ñi mujug
jamono yemool. 12 Moo tax ku yaakaar ne taxaw
nga, nanga moytu bala ngay daanu. 13 Benn
nattu dabu leen bu moy nattu yiy dale. Te it
Yàllaa jara wóolu. Yàlla du nangu ngeen tegoo
nattu bu ngeen àttanul, waaye nattu ba lay
booleek pexe, ma leen cay génne, ba ngeen man
koo dékku.

Dawleen bokkaale

14 Kon kat, samay soppe, dawleen bokkaale.
15 Njort naa ne boroomi xel laay waxal. Kon
àtteel-leen seen bopp li ma leen wax. 16 Kaasu
barke bi nuy barkeeloo, xanaa du mooy bokk gi
nu bokk ci deretu Almasi? Te mburu mi nuy
daggoo, du mooy bokk gi nu bokk ci yaramu
Almasi? 17 Gannaaw menn mburu la nag, doonte
ñu bare lanu, kon wenn yaram lanu, ndax nun
ñépp, menn mburu mi lanu bokk.

18 Xool-leen bànni Israyil ci wàllu deret. Ñiy
lekk yàppu juru sarax gu ñu rendi, xanaa
bokkuñu ak sarxalukaay bi ab céram? 19 Ana
kon lu sama wax jiy wund? Ndax daa wund ne
yàpp wu ñu sarxal tuur yi tekki na lenn? Am daa
wund ne tuur yi tekki na lenn? 20 Li may wax
kay moo di yooyu sarax, rab yi la ñeel, waaye

du Yàlla, te bugguma ngeen bokk ak rab yi lenn.
21 Dungeen mana naan ci kaasu Sang bi, naan ci
kaasu rab yi. Dungeen mana bokk lekk ci ndabal
Sang bi, bokk lekk ci ndabal rab yi. 22 Am danuy
yékkati fiiraangey Sang bi? Danu koo ëpp doole?

Jëfeel say sañ-sañ tey sóoraale nit ñi

23 «Sañees na lépp,» lañu wax. Waaye du lépp
ay jariñe. «Sañees na lépp,» waaye du lépp ay
yokke. 24 Bu kenn sàkku njariñal boppam, waaye
sàkkuleen seen njariñal moroom.

25 Mboolem luy jaay ca ja ba, sañ ngeen koo
lekk te bañ cee luqatu lenn luy indi ngànt cim
xel, 26 ndax Boroom bee moom àddina, ak li ci
biiram.

27 Bu leen ku gëmul wooyee lekk, su ngeen
nangoo, mboolem lu mu leen taajal, lekkleen, te
bañ cee luqatu luy indi ngànt cim xel. 28 Waaye
bu leen kenn nee: «Lii ñam wu ñu sarxal tuur
yi la,» buleen lekk, ndax ka leen ko xamal, ndax
itam, ngànt lu wax jiy indi cim xel. 29 Waxuma
seenum xel yeen, waaye xelu keneen ka laay
wax.

Ana sax lu waral sama sañ-sañu bopp di aju ci
àtteb keneen ku am xelam amal ngànt? 30 Bu ma
yékkatee kàddug cant ba lekk sama wàll, ana
lees may sikke ci aw ñam wu ma sante Yàlla?

31 Kon nag su ngeen di lekk, mbaa ngeen di
naan, mbaa ngeen di def leneen, lépp lu ngeen di
def, wutleen koo terale Yàlla. 32 Buleen may kenn
lu muy def njombe: du Yawut yi, du jaambur
ñi, du mbooloom Yàlla mi. 33 Noonu laay def
man ci sama bopp: ñépp laay wuta neex, ci lépp.
Sàkkuwuma sama njariñal bopp, waaye njariñal

lim bu gëna takku, moom laay sàkku, ngir ñu
texe.

11

1 Ni may roye Almasi, man ci sama bopp,
royeleen ma noonu.

Póol digle na ñu jekkal jataayu julli

2 Maa ngi leen di sant ci ni ngeen may fàttlikoo
ci lépp, ak ni ngeen saxoo samay dénkaane, ni
ma leen ko dénke.
3 Waaye nag bëgg naa ngeen xam ne gépp
góor, Almasi moo di boppam; jigéen, góor moo di
boppam, te Almasi, Yàlla moo di boppam. 4 Kon
gépp góor guy julli, mbaa muy waxe kàddug
waxyu, bu muuree boppam, suufeel na Almasi,
miy boppam. 5 Waaye jépp jigéen juy julli, mbaa
muy waxe kàddug waxyu, te muurul boppam,
suufeel na jëkkëram jiy boppam. Day mel ni
bu nelu woon rekk. 6 Jigéen ju nanguwula
muuru, bu yeboo xuuf kawaram. Ndegam am
na kersay xuuf kawaram, mbaa mu nelu nag,
fàww mu muur boppam. 7 Góor moom du
muur boppam, ndax mooy takkndeeru Yàlla te
moo taxawe darajay Yàlla. Waaye jigéen moo
taxawe darajay góor, 8 ndax góor kat, jëleesu
ko ci jigéen, waaye jigéen kay lañu jële ci góor.
9 Góor itam, sàkkeesu ko ngir jigéen, waaye
jigéen kay lañu sàkk ngir góor. 10 Looloo tax
jigéen wara fésal kilifteef ci kaw boppam, ndax
malaaka yi teew*. 11 Teewul nag ci yoonu Sang
bi, jigéen manula ñàkka wéeru ci góor, góor it

---

* **11:10** 11.10 Seetal ci *Efes* 3.10.

manula ñàkka wéeru ci jigéen, 12 ndax ni jigéen
bàyyikoo ci góor, noonu la góor juddoo ci jigéen,
te lépp fa Yàlla la bawoo.
13 Seetal-leen ko seen bopp rekk, ndax jekk na
ci jigéen, muy julli ci Yàlla, te muurul boppam?
14 Xanaa ni àddina ci boppam tëdde xamalu leen
ne yar kawar gàcce la ci góor? 15 Ndaxam kawar
gu bare sagu jigéen la. Jigéen lañu jagleel kawar
gu bare, muy muuraayam. 16 Waaye ku bëgga
werante ci leneen it, nun loolu du sunu baax, te
du baaxu mbooloom Yàlla mi.

Jekkal-leen reeru Sang bi

17 Waaye lii ma leen digal, am na ci lu ma
leen gërëmewul, ndax du njariñ la seeni ndaje
di jur, xanaa loraange. 18 Benn, dégg naa am na
ay féewaloo ci seeni ndaje, te am na lu ma ci
gëm. 19 Fàww sax mu am ay xaajaloo ci seen
biir, ngir ñi seen ngëm wér mana fés ci seen
biir. 20 Bu ngeen dajee benn bérab, bokk reeru
Sang bi taxul, 21 ndax bu ngeen dee lekk, ku nekk,
reeru boppam lay jëkkantee lekk, ba tax ñenn ci
yeen xiif, fu ñeneen naane ba màndi. 22 Xanaa
amuleen kër yu ngeen di lekke ak a naane? Am
mbooloom Yàlla mi ngeen sofental, di rusloo ñi
amul? Ana lu ma leen di wax? Dama leen koy
gërëme? Loolu de duma leen ci gërëm.
23 Man, li ma jële ci Sang bi, moom laa leen
jottli: Sang Yeesu, guddi gi ñu ko woree, dafa
jël mburu, 24 yékkati kàddug cant, dagg ko, ne:
«Lii moo di sama yaram wi leen ñeel. Deeleen
def lii, di ma ko fàttlikoo.» 25 Noonu itam la def
ak kaas ba, gannaaw reer ba, ne leen: «Kaas

bii mooy kóllëre gu yees gi fasoo ci sama deret.
Deeleen def lii, di ma ko fàttlikoo, saa yu ngeen
ci naanee.» 26 Saa su ngeen lekkee mburu mii,
mbaa ngeen naan ci kaas bi, yégle ngeen deewug
Sang bi, ba kera muy ñëw.

27 Moo tax, képp ku jekkadi nu mu lekke ci
mburu mi, ak nu mu naane ci kaasu Sang bi,
tooñ nga yaramu Sang bi, ak deretam. 28 Kon
na ku nekk seetlu boppam, doora lekk ci mburu
mi, naan ci kaas bi. 29 Ndax ku lekk mburu mi,
naan ci kaas bi, te gëddaalul yaramu Almasi,
mbugalu boppam la lekk, naan ko. 30 Looloo tax
ngeen bare ñu néew doole, ak ñu xiibon, ba lim
bu takku dee. 31 Su nu doon àtte sunu bopp,
deesu nu àttee noonu. 32 Waaye Boroom bee
nuy àttee ay mbugalam ngir yar nu, ba deesu
nu mbugalaale ci biir àtteb àddina.

33 Kon nag bokk yi, bu ngeen dajee, ngir bokk
lekk, xaaranteleen. 34 Ku xiif, na lekke këram,
ngir seeni ndaje bañ leena yóbbe mbugal.

Yeneen mbir yi nag, bu ma dikkee, dinaa ko
leeral.

12

May bare na te wuute

1 Léegi nag bokk yi, bugguma ngeen umple
ci wàllu mayi Noowug Yàlla. 2 Bokk yi, xam
ngeen ne ba ngeen dee ay yéefar, dees leena
buuboon, lajjal leen, jëme ci ay tuur yu tëlee
wax. 3 Moo tax ma di leen biral ne amul kenn
kuy waxe Noowug Yàlla ku naan: «Alkànde ñeel

na Yeesu.» Te it kenn manul ne: «Yeesu moo di
Sang*,» te du lu ko Noo gu Sell gi xamal.
4 Mayi Noo gi wuute na, waaye genn Noo gi
la. 5 Liggéeyin yi man naa wuute, waaye benn
Boroom bi la. 6 Jëf ji it man naa wuute, waaye
jenn Yàlla ji mooy jëf lépp ci ñépp.
7 Ku nekk nag, ak na mayu Noo giy feeñe ci
moom, ngir jariñe. 8 Kii ci Noo gi la jote kàddu
gu xelu, kee séddoo kàddug xam-xam ci genn
Noo gi. 9 Kale jagoo ngëm ci genn Noo gi, ka ca
des jële mayug faje ci genn Noo googu. 10 Kii itam
di def ay kéemaan, kee di waxe kàdduy waxyu,
kale mana ràññatle noo yu wuute, keneen di
làkk xeeti làkk yu wuute, ka ca des mana firi
ay làkk. 11 Loolu lépp, genn Noo googu moo koy
def, ku nekk, mu sédd la ci, ni mu ko soobe.

Cér bare na, te yaram di wenn

12 Noonu yaramu nit nekkee wenn te di cér yu
bare, ak noonu mboolem céri yaram dee wenn
yaram wi, ak li cér yiy bare lépp, noonu rekk la
itam ci Almasi. 13 Ci genn Noo gi lañu nu sóobe
ci biir wenn yaram wi, nun ñépp, nu diy Yawut,
mbaa nu diy jaambur, nu diy jaam, mbaa nu diy
gor, te nun ñépp, genn Noo gi lañu nu nàndale.
14 Yaram du bennab cér, waaye cér yu bare la.
15 Bu tànk noon: «Gannaaw man duma loxo, kon
bokkuma ci yaram,» loolu du ko teree bokk ciw
yaram. 16 Te bu nopp noon: «Gannaaw duma
bët, kon bokkuma ciw yaram,» loolu du ko tee
bokk ciw yaram. 17 Su yaram wépp doon bët,

* **12:3** 12.3 Li nu wax fii mooy Yeesu gannaaw ba mu deeyee, ba dekki mooy Sangu àddina wërngal këpp.

ana nooy dégge? Su lépp doon nopp, ana nooy
xañtoo? 18 Waaye Yàlla moo teg cér bu ci nekk ci
yaram wi, ni mu ko soobe. 19 Bu lépp doon benn
cér, kon ana yaram wi? 20 Cér yi daal bare nañu,
waaye wenn yaram wi la.

21 Bët nag manul ne loxo: «Soxlawuma la!» Te
bopp it manul ne ay tànk: «Soxlawuma leen!»
22 Céri yaram yi gëna niru lu néew doole sax,
ñooy cér yi manula ñàkk. 23 Cér yi ñu gëna jàpp
ne jarula gëddaal, cér yooyu sax lañu gënatee
gëddaal. Sunu cér yi amul sutura, ñoom lañu
gëna suturaal, 24 te yi am sutura soxlawuñoo
suturaal. Waaye Yàlla moo sàkk sunu yaram,
sàkkin wu mu ràññee cér yi gëna néew gëddë,
te moo leen gëddaal, 25 ngir xaajaloo baña am
ciw yaram, te cér yi mànkoo ci di bàyyeente xel.
26 Bu benn cér mettee, mook cér yépp ay bokk
metit wi. Bu dee benn cér lañu teral, mook cér
yépp ay bokk bànneexu.

27 Yeen nag yeenay yaramu Almasi, te yeena
diy céram, ku ci nekk ak wàllam. 28 Ñi Yàlla
tabb ci biir mbooloom gëmkat ñi, ñi ci jiitu ñoo
di ndawi Almasi. Ñaareel bi di ñiy waxe kàddug
waxyu, ñetteel bi di jànglekati kàddu gi. Ñi ci
topp di ñiy def ay kéemaan, ñi ci topp di ñi am
mayu faje, ak ñi mane dimbalee, ak ñi mane jiite,
ak ñiy làkk yeneen xeeti làkk. 29 Ndax ñépp
ay ndawi Almasi? Am ñépp ay waxe kàdduy
waxyu? Am ñépp ay jànglekati kàddu gi? Am
ñépp ay def ay kéemaan? 30 Am ñépp a am mayu
faje? Am ñépp ay làkk yeneen làkk? Am ñépp
a mane tekki ba? 31 Teewul nag, nangeen sàkku

may yi gën.

Cofeel moo gën lépp

Waaye dinaa leen xamal yoonu dundin wi gën ci lépp.

13

1 Su ma doon làkk làkki nit ñi, ak yu malaaka yi
sax, te jëfewuma genn cofeel, jóolóoli bu xumb
doŋŋ laa, mbaa tëggum weñ muy riir. 2 Su ma
jotoon ci kàddug waxyu, boole ci xam mboolem
kumpa, ak mboolem xam-xam, ak ngëm gu mat
sëkk ba mana toxal ay tund, te jëfewuma cofeel,
duma dara. 3 Te it su ma sarxe woon mboolem
sama alal, ba sarxe sama yaramu bopp ngir ñu
lakk ko*, su ma jëfewul cofeel, loolu du ma jariñ
dara.

4 Cofeel nag, muñ ak mbaax la. Cofeel bokkul
ak kiñaan, bokkul ak jikkoy kañu ak a damu.
5 Bokkul ak jëf ju jekkadi, ak jiital sa njariñal
bopp, bokkul ak naqari deret, bokkul ak denc
mer. 6 Bokkul ak bége lu jubadi it, waaye moo
di bége liy dëgg. 7 Cofeel moo di: lépp, nga
bale; lépp, nga gëm; lépp, nga yaakaar; lépp,
nga dékku.

8 Cofeel nag du jeex mukk. Su dee kàdduy
waxyu, dina wéy; su dee ay làkk, dina selaw;
su dee xam-xam, dina xewi. 9 Ndaxte as ndog
lanu xam, te as ndog lanuy waxe kàddug waxyu.
10 Waaye keroog bu li matale dikkee, ndog si wéy.
11 Ba ma dee tuut-tànk, ni tuut-tànk laa doon
waxe, di dégge dégginu tuut-tànk, di xalaate

* **13:3** 13.3 mbaa ba man koo damoo.

ni tuut-tànk. Waaye bi may mag laa xewil yëfi
tuut-tànk. 12 Tey jii ci ab seetu lanuy gise gis-
gis bu lënt. Waaye bu keroogee, màkk lanuy
jàkkaarloo ak li nuy xool. Tey jii, as ndog laa
xam, waaye su keroogee, ni ñu ma xame, ni laay
xame ba mu mat sëkk.
13 Léegi nag liy sax moo di: ngëm ak yaakaar
ak cofeel; yii yett la, te li sut ci yooyii moo di
cofeel.

14

Lu jëm ci waxyu, aki may ci wàllu làkk

1 Xintewooleen cofeel, te ngeen sàkku mayi
Noo gi, rawatina mayug waxe kàddug waxyu,
2 ndax kiy làkk weneen làkk, du nit ñi lay waxal,
waaye Yàlla lay waxal, gannaaw kenn déggul
li muy wax. Teewul ci Noo gi lay waxe ay
kumpa. 3 Waaye kiy waxe kàddug waxyu, nit
ñi lay waxal, di feddlee, di ñaaxe ak di naabe.
4 Kiy làkk yeneen làkk, boppam lay feddli, waaye
kiy waxe kàddug waxyu, mbooloom gëmkat ñi
lay feddli seen ngëm. 5 Su ma sañoon ngeen di
làkk yeen ñépp yeneen làkk, waaye ngeen di
waxe kàddug waxyu moo ma gënal. Kiy waxe
kàddug waxyu moo ëpp njariñ kiy làkk yeneen
làkk, ndare ñu tekki li muy làkk, ba mbooloom
gëmkat ñi jële ca lu ñu feddlikoo. 6 Léegi bokk
yi, su ma leen dikke woon yeneen làkk yu may
làkk, ana lu ma leen di jariñ? Dara, xanaa
ma àgge leen kàddug peeñu, mbaa xam-xam,
mbaa waxyu, mbaa digle. 7 Noonu la itam ci
jumtukaayi po yi dundul tey jibal coow; muy

toxoro mbaa xalam. Su yooyu jumtukaay jibalul
galan yu leer, ana nees di xame li toxoro ji, mbaa
xalam giy wax? 8 Ag liitu xare it, su jibalul woote
bu leer, ana kuy waajal ab xare? 9 Noonu la
ci yeen itam. Seen làmmiñ, su ngeen ci waxul
kàddu gu leer, ana nees di xame li ngeen di wax?
Ci jaww ji rekk ngeen di wax! 10 Ak li làkki
àddina bare te wuute lépp, wenn ñàkku ci am
piri. 11 Baat bu jib nag, su ma xamul tekkiteem,
ab jaambur laay doon ci kiy wax, te kiy wax it,
ab jaambur lay doon ci man. 12 Kon yeen itam,
gannaaw ñu xér ngeen ci mayi Noo gi, fexeleen
cee am lu ne xéew, ngir feddli mbooloom gëmkat
ñi.

13 Moo tax kiy làkk weneen làkk wara ñaan
ngir ñu xam pireem. 14 Su may ñaan ci weneen
làkk, sama xol ay ñaan, waaye samam xel
liggéeyul. 15 Kon ana nees di def? Naa ñaane
sama xol, tey ñaane samam xel itam. Naa
sàbbaale sama xol, tey sàbbaale samam xel
itam. 16 Soo yékkatee kàddug cant goo waxe
xol doŋŋ, ana nu nit ku xamul ku ko teewe
naan: «Amiin,» te xamul li ngay wax? 17 Ndaxam
yaw, rafet nga kàddug cant, waaye sa kàddu
feddliwul keneen ku ciy dégg.

18 Sant naa Yàlla ndegam maay làkk yeneen
làkk ba raw leen, yeen ñépp. 19 Waaye fu
mbooloom gëmkat ñi daje, juróomi baat yu ma
waxe samam xel ngir jàngle, moo ma gënal
junniy baat yu ma waxe weneen làkk.

20 Bokk yi, buleen doon ay xale ci wàllu
déggin. Su dee lu bon, nekkleen ci ay tuut-tànk,

waaye màggleen ci wàllu déggin. 21 Bindees na
ci téereb yoon wi ne:
«Ay niti làkk-kat,
ay làmmiñi doxandéem,
ci laay waxe ak askan wii,
te taxul ba tey ñu déglu ma.
Boroom bee ko wax*.»
22 Kon nag, yeneen làkk, kàddu ya du ci
gëmkat ñi la di firnde, waaye ci ñi gëmul la
di firnde. Te it waxe kàddug waxyu, du ci ñi
gëmul la di firnde, waaye ci gëmkat ñi la dib
firnde. 23 Léegi nag su mbooloom gëmkat mépp
dajee bérab, ñépp di làkk yeneen làkk, bu ay
nit ñu xamul mbaa ñu gëmul duggsee, duñu
ne dangeena dof? 24 Waaye su ñépp dee waxe
kàddug waxyu, ba ku gëmul, mbaa ku xamul
duggsi, kàddu ga la ko ñépp di tiiñale, àggee ko
ko ab àtteem, 25 ba la làqu woon ca biir xolam,
daldi leer. Su ko defee mu ne dàll dëpp jëëm ci
suuf, sujjóotal Yàlla, te naan: «Aylayéwén Yàllaa
ngi ci seen biir!»

Ndajem gëmkat ñi jar naa rafetal

26 Kon nag ana nees di def, bokk yi? Bu ngeen
dajee, kii am woyu cant, kii am lu muy jàngle,
kee am am peeñu, kale am lu muy waxe weneen
làkk, keneen am am piri, loolu lépp na ko feddli
ngëm taxa jóg. 27 Su dee weneen làkk lees di
wax, na ñaar ba gën gaa bare, ñett, toppante, te
kenn di firi. 28 Su amul kuy firi, bu kiy làkk làkk
wi biral lenn ci jataayu mbooloo mi. Na yelu,
ngir boppam ak Yàlla.

---

* **14:21** 14.21 Seetal ci *Esayi* 28.11-12.

[29] Ñiy waxe kàddug waxyu, na ci ñaar ba ñett
wax, te ñi ci des natt wax ji. [30] Su keneen ci
jataay bi amee am peeñu, na ki doon wax noppi.
[31] Ndax kat yeen ñépp man ngeena kenn-kennoo,
di waxe kàddug waxyu, ngir ñépp jànge ca, ba
gëna farlu. [32] Biralkati kàddug waxyu yi ñoo
wara jiite xel mi ñuy waxe. [33] ndax Yàlla du
Yàllay salfaañoo, Yàllay jàmm la.
Ci mboolem mboolooy ñu sell ñi nag, [34] na
jigéen ñi noppi ci biir mbooloo yi, ndax mayeesu
leen ñu wax ci yooyu jataay. Na jigéen ñi nangu,
ni ko yoon wi ci boppam diglee. [35] Su amee lu ñu
bëgga xam, ca kër ga lañu koy laaj seen jëkkër,
ndax jigéen di wax ci biir mbooloom gëmkat ñi,
gàcce la.
[36] Ndax ci seen biir la kàddug Yàlla bàyyikoo?
Am ci yeen doŋŋ la agsi? [37] Ku ci xalaat ne moom
jottlikatub kàddug waxyu la, mbaa boroom ag
may la ci Noo gi, war naa xam xéll ne lii ma leen
bind, santaaneb Boroom bi la. [38] Ku ci xamul
loolu nag, kooku, xameesu ko.
[39] Kon bokk yi, farluleen ci di waxe kàddug
waxyu, te buleen aaye kuy làkk yeneen làkk.
[40] Waaye na lépp teggine te aw yoon.

15

Lu jëm ci ndekkitel Almasi

[1] Léegi nag bokk yi, ma fàttli leen xibaaru
jàmm bi ma leen xibaaroon, muy lu ngeen gëm,
sax ci, [2] te ci ngeen texee, ndegam jàpp ngeen bu
dëgër ci kàddug xibaaru jàmm bi, ni ma leen ko
xamale. Lu ko moy ci neen ngeen gëm.

3 Li ma jotoon laa leen jëkka jottli, te moo di:
Almasi moo dee ngir njotug sunuy bàkkaar, te
noonu la ko Mbind mi indee. 4 Denc nañu ko, mu
dekki ca ñetteelu fanam, te noonu la ko Mbind
mi indee. 5 Mu feeñu Sefas, teg ca feeñu fukki
taalibe ya ak ñaar. 6 Gannaaw gi mu feeñu lu ëpp
juróomi téeméeri bokki taalibe yu ko gisandoo,
te li ëpp ci ñooñu, ñu ngi dund ba léegi, doonte
am na ñu ci nelaw. 7 Gannaaw gi mu feeñu
Yanqóoba, teg ca feeñu ndawi Almasi yépp.
8 Man nag la mujja feeñu, te ma dib liir bu ab
juddoom moy bésam, 9 ndax kat maa gëna ñàkk
solo ci ndawi Almasi, te yeyoowuma sax turu
ndaw, gannaaw maa doon bundxatal mbooloom
Yàlla mi. 10 Ci yiwu Yàlla daal laa doone ki ma
doon, te yiw woowu ma ñeel neenul. Xanaa
yeneen ndaw yépp sax, maa leen gëna liggéey.
Du ci man nag, waaye yiwu Yàlla, wi ànd ak
man la. 11 Kon muy man, di ñoom, noonu lanu
waaree, te noonu it ngeen gëme.

Dekkal tëwul Yàlla

12 Ndegam biral nañu ne Almasi dekki na, ana
nu ñenn ci yeen mane ne ñi dee duñu dekki?
13 Su fekkee ne ñi dee duñu dekki, kon Almasi it
dekkiwul. 14 Su Almasi dekkiwul, sunu waare
neen na, te seen ngëm it neen na. 15 Te su
boobaa nag ñu war noo jàppe ay seedey fen-kati
Yàlla, ndax noo seedeel Yàlla, ne moo dekkal
Almasi te dekkalu ko, gannaaw ñi dee duñu
dekki. 16 Ndaxte ñi dee, su ñu dul dekki kay,
Almasi it dekkiwul. 17 Su Almasi dekkiwul nag,
seen ngëm amul njariñ, te yeena ngi ci seeni

bàkkaar ba tey. 18 Te kon it ñi dee gannaaw ba
ñu gëmee Almasi, sànku nañu. 19 Su dee ci giiru
dund gii doŋŋ lanu ame yaakaar ci Almasi, kon
de noo gëna toskare ñépp.
20 Waaye nag Almasi dafa dekki moos, te
mooy saraxu ndoortel meññeef, bi ñu sàkke ci
ngóobum bakkani nit ñi dee. 21 Ci nit la ndee
dikke ci àddina. Moo tax ci nit itam la ndekkite
dikke ci àddina. 22 Noonu nit bokke ci Aadama,
ba tax ñépp di dee, noonu la ñépp mana bokke
ci Almasi, ba tax ñu dundalaat leen, ñoom ñépp.
23 Waaye ku nekk ak ayam. Jooxeb ndoortel
meññeef mi, Almasi la. Gannaaw loolu ñoñi
Almasi ñooy aye, keroog bu délsee. 24 Gannaaw
loolu la muj ga, te ca lay delloo nguur gi kiy Yàlla,
di Baay, fekk mu neenal mboolem luy kilifteef,
ak mboolem sañ-sañ ak doole. 25 Ndaxte fàww
Almasi nguuru, ba kera Yàlla di sukkal mboolem
ay noonam ciy tànkam. 26 Noon bu mujj, bi
ñuy neenal mooy ndee, 27 ndax «Lépp la Yàlla di
jébbal Almasi, teg ko fi ron ndëgguy tànkam*.»
Waaye bu Yàlla nee, «lépp la koy jébbal,» bir na
ne moom mi ko jébbal lépp, bokku ci. 28 Bu ñu
ko jébbalee lépp nag, su boobaa moom Doom
ji ci boppam mooy jébbal boppam, ki ko jébbal
lépp, ngir Yàlla di lépp ci lépp.
29 Su fekkee ne ñi dee duñu dekki, kon ñi ñu
sóob ci ndox ngir ñi dee, lu ñu koy def, doye?
Gannaaw ñi dee duñu dekki, ana lees leen di
sóobe ngir ñi dee? 30 Te kon nun it, ana lu jar
nuy jaay sunu bakkan waxtu wu nekk? 31 Bokk
yi, man de bés bu nekk ma jàkkaarlook ndee,

---

* **15:27** 15.27 Seetal ci *Sabóor* 8.7.

ak sag bi ma leen di sagoo ndax Yeesu Almasi
sunu Boroom, mi ngeen gëm. 32 Su yaakaaru nit
ci àddina doŋŋ taxee may xeex ak ay rabi àll ca
Efes, ana lu mu may jariñ. Gannaaw ñi dee duñu
dekki, kon kay mooy li ñu ne:

«Nanu lekk te naan, nde ëllëg nu dee†.»

33 Bu leen kenn nax: «Ànd bu bon yàq na jikko
ju baax.» 34 Délloosileen xel yi ci njub te bàyyi
bàkkaar, ndax ñàkka xam lenn ci Yàlla, moom
la ñenn ci yeen nekke, te loolu gàcce la ci yeen,
laa wax!

Yaram bare na te wuute

35 Teewul nit a ngi naan: «Nan la ñi dee di
dekkee? Wan yaram lañuy dekkaale?» 36 Gàtt
xel! Li nga ji, yaw ci sa bopp, du dundaat li
feek deewul ba noppi. 37 Te li nga ji du yaramu
gàncax giy ñëw, aw fepp kese la, man naa doon
bele, mbaa weneen jiwu. 38 Waaye Yàllaa koy
yaramal ni mu ko soobe, te jiwu wu nekk ak
yaramu gàncaxam. 39 Suux yépp nag du wenn
suux wi. Wii suux wu nit la, wee wu mala,
wale wu picc, wa ca des wu jën. 40 Am na itam
ay yaram yu farewoo asamaan, ak ay yaram yu
farewoo suuf. Yaram wu farewoo asamaan nag,
ag leeram wuute na ag leeru yaram wu farewoo
suuf. 41 Jant bi ak leeru boppam, weer wi ak
leeru boppam, biddiiw yi ak seen leeru bopp, te
biddiiw sax wuute naak moroom ma, ag leer.

42 Noonu itam la ndekkitel ñi dee di deme. Li
ñu suul mooy jiwu wiy yàqu, te bu dekkee dootu
yàqu. 43 Ci ag teddadi lañu ji néew bi ñu suul, te

† **15:32** 15.32 Seetal ci *Esayi* 22.13.

teraanga lay dekkaale. Ci néew doole lees ko ji,
mu dekkaale doole. 44 Li ñu suul mooy yaramu
judduwaale wi ñu ji, mu dekki di yaram wuy
dunde Noo gi. Ndaxte ni yaramu judduwaale
ame, ni la yaram wuy dunde Noo gi ame.

45 Noonu lañu binde ne: «Aadama, nit ku jëkk
ka, lañu def jëmm juy dund‡,» waaye Aadama
mu mujj mi moo di Noo giy dundloo. 46 Du yaram
wi bindoo ag noo nag mooy jiitu, waaye yaramu
judduwaale wi mooy jiitu, yaram wi bindoo ag
noo topp ci. 47 Aadama mu jëkk ma, ci suuf la
jóge woon, di suuf; Aadamam ñaareel mi jóge
fa asamaan. 48 Kooka di suuf nag, na mu mel, ni
la niti suuf mel. Ku asamaane ka it, na mu mel,
ni la ñu asamaane ñi mel. 49 Te ni nu doone tey,
takkndeeru nitu suuf ka, noonu lanuy dooneji
takkndeeru ku asamaane ka.

50 Li may wax bokk yi, moo di suux ak deret du
am cér ci nguurug Yàlla, te luy yàqu manula am
cér ci lu dul yàqu. 51 Kaayleen ma xamal leen
mbir mu umpe. Dunu dee nun ñépp, waaye nun
ñépp ay soppiku. 52 Lu gaawa gaaw lay doon, ci
xef ak xippi, bu liit gu mujj ga jibee; nde liit ga
mooy jib, ñi dee, dekki, di ñu dul yàqooti, nun
nag, nu soppiku. 53 Sunu yaramu judduwaale wii
nara yàqu, fàww mu sol weneen wu dul yàqu;
sunu yaramu ndee wii, fàww mu sol yaramu
deetil. 54 Bu yaramu judduwaale wii nara yàqu
solee weneen wu dul yàqu, ba yaramu ndee wii
sol yaramu ndeetil, su boobaa la kàddu gii ñu
bind di mat:

‡ **15:45** 15.45 Seetal ci *Njàlbéen ga* 2.7.

«Mëddees na ndee ci géeju ndam§.
55 Moo yaw ndee, Ana sa ndam?
Moo yaw ndee, ana sag fitt*?»
56 Ndee, ag fittam mooy bàkkaar, te bàkkaar,
dooleem mooy Yoon wi. 57 Waaye cant ñeel
na Yàlla, mi nu may ndam ci sunu Sang Yeesu
Almasi!
58 Kon nag yeen sama bokk yi ma soppal
sama bopp, farluleen, bu leen dara yëngal, te
saxooleena jëm kanam ci liggéeyu Sang bi, te
ngeen xam ne seenu ñaq, ci seenub ànd ak Sang
bi, du neen.

16

Lu jëm ci ndimbal lu ñeel gëmkati Yerusalem

1 Ci wàllu ndimbal li jëm ci gëmkat ñu sell ñi,
noonu ma ko digale mboolooy gëmkati diiwaanu
Galasi, yeen itam defeleen ko noonu. 2 Bés bu
jëkk ci ayu bés yi, na ku nekk génne as lëf ca
la mu am, na mu ko àttane, te mu dencal ko
boppam, ngir bu ma dikkee, dootu soxlaa wër, di
dajale. 3 Bu ma dikkee, ñi ngeen tànn, ñoom laay
yebale ab bataaxal, ngir ñu yóbbu Yerusalem
seen ndimbal. 4 Su aajoo ma dem man itam, ñu
ànd ak man.

Póol mébét na, dénkaane na

5 Dinaa dikk ba ci yeen, gannaaw bu ma jaaree
diiwaanu Maseduwan, ndax Maseduwan laay
jaare. 6 Man naa am ma yàgg ci yeen, jombul
sax ma lollikoo fi yeen. Su ko defee ngeen yiwi

§ **15:54** 15.54 Seetal ci *Esayi* 25.8. * **15:55** 15.55 Seetal ci *Ose* 13.14.

ma, ma dem, ak fu ma mana jëm. 7 Ndaxte
itam, buggumaa jaare fi yeen rekk, jàll, waaye
yaakaar naa toog ci yeen ab diir, su ko Boroom bi
mayee. 8 Waaye ci Efes gii laay toog ba màggalu
Pàntakot, 9 ndax bunt ubbikul na ma fi ŋàpp,
ngir liggéey bu am njariñ, te noon yi bare nañu.
10 Bu Timote dikkee nag, fexeleen ba bumu am
lu muy tiit ci seen biir, ndax liggéeyu Boroom
bi lay liggéey ni man. 11 Kon bu ko kenn xeeb.
Gannaaw loolu nangeen ko yiwi ak jàmm, ba mu
délsi ci man, ndax moom laay xaar, mook bokk
yi itam.
12 Mbokk mi Apolos nag moom, soññ naa ko
lu bare, ngir mu dikk ba ci yeen, ànd ak bokk
yi, waaye fii nu tollu yebuwu ci dara. Teewul bu
jekkoo, dina dikk.

Yeneen ndigal a ngi aki tàggtoo

13 Teewluleen te saxoo ngëm, góor-góorluleen
te dëgërlu. 14 Lépp lu ngeen di def, defeleen ko
cofeel.
15 Bokk yi, xam ngeen ne Estefanas ak nja-
bootam ñooy jooxeb ndoortel meññeef ci dii-
waanu Akayi, te jàpple ñu sell ñi lañu séddoo.
Kon dama leen di ñaan, 16 ngeen nangul nit ñu
mel noonu, ñoom ak mboolem ñu bokk ak ñoom
liggéey bi ak coono bi. 17 Maa ngi bége teewaayu
Estefanas ak Fortunatus ak Akaykus, ndax bi
ngeen wuutee tey, ñoo leen taxawal. 18 Dalal
nañu sama xel, ak seen mos, yeen itam. Kon nit
ñu mel noonu, fonkleen leen.
19 Mboolooy gëmkati diiwaanu Asi nag ñu ngi
leen di nuyu. Akilas ak Pirsil, ñu ngi leen di nuyu

bu baax ci turu Sang bi, ñoom ak mbooloom
gëmkat ñiy daje seen kër. 20 Bokk yépp a ngi
leen di nuyu.

Saafoonteeleen fóonante yu sell.

21 Man Póol maa bind nuyoo bii ci sama loxol
bopp.

22 Ku buggul Sang bi, na alku. Maranata (mu
firi sunu Sang, dikkal!)

23 Yal na yiwu Sang Yeesu ànd ak yeen.

24 Sama cofeel ñeel na leen, yeen ñépp, ci
Yeesu Almasi mi nu bokk.

Kàddug Yàlla gi
Wolof Bible 2020 revision.
La bible en wolof; revision 2020

copyright © 2010, 2020 La Mission Baptiste du Sénégal

Language: Wolof

Dialect: Regional Wolof

Translation by: La MBS

For complete copyright statement, please see http://sng.al/copyright
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2020-07-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 23 Jul 2020
eb088fb7-76e3-5c5f-ab35-a0da6cd8fd40